YVES BOT
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2015. november 12.[1]

C-453/14. sz. ügy

Vorarlberger Gebietskrankenkasse
Alfred Knauer

(a Verwaltungsgerichtshof [legfelsőbb közigazgatási bíróság, Ausztria] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Szociális biztonság — 883/2004/EK rendelet — 5. cikk — Az azonos kezelés elve — Olyan nemzeti szabályozás, amely az egészségbiztosítási járulékalapba bevonja az Unió vagy az EGT más tagállamában kapott öregségi nyugdíjat — Az »egyenértékű ellátások« fogalma”

I – **Bevezetés**

1. A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet[2] bevezette az uniós jogba az ellátások, a jövedelmek, a tényállások, illetve az események azonos kezelésének elvét.

2. A 883/2004 rendelet 5. cikke értelmében:

„E rendelet eltérő rendelkezései hiányában, és a megállapított különös végrehajtási rendelkezések fényében a következőket kell alkalmazni:

a) ha az illetékes tagállam jogszabályai szerint a szociális biztonsági ellátások és egyéb jövedelmek kézhezvétele meghatározott jogkövetkezményekkel jár, az ilyen jogszabályok vonatkozó rendelkezéseit ugyancsak alkalmazni kell az olyan egyenértékű ellátások kézhezvételére, amelyeket egy másik tagállam jogszabályai alapján szereznek, illetve egy másik tagállamban szerzett jövedelemre;

b) ha az illetékes tagállam jogszabályai szerint a jogkövetkezmények meghatározott tényállás vagy események bekövetkezésének tulajdoníthatók, az említett tagállamnak a hasonló tényállások vagy események bármely tagállamban történő bekövetkezését oly módon kell figyelembe vennie, mintha azok a saját területén következtek volna be.”

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — HL L 166., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 72. o.

3. Ez az új rendelkezés ellentétes-e azzal, hogy ha az egyik tagállamban lakóhellyel rendelkező nyugdíjas nemcsak ebben az államban, hanem egy másik uniós tagállam vagy az Európai Gazdasági Térség [3] nyugdíjrendszere által nyújtott nyugdíjban is részesül, a lakóhely szerinti tagállam az egészségbiztosítás járulékalapjába bevonja a másik állam által fizetett nyugdíjat?

4. Lényegében ez a kérdés merült fel a jelen ügyben, amelynek alapját a Vorarlberger Gebietskrankenkasse (voralbergi területi egészségbiztosító pénztár) [4] azon határozata jelenti, amellyel A. Knauert és R. Mathist arra kötelezte, hogy fizessenek egészségbiztosítási járulékot azon nyugdíjak után, amelyekben a liechtensteini foglalkoztatói nyugdíjrendszerben fennálló biztosításuk alapján részesülnek.

5. Az alapügy tényállása pontosan az alábbi.

6. A. Knauer és R. Mathis, akiknek lakóhelye Ausztriában van, osztrák öregségi nyugdíjban részesülnek, amelyet az egészségbiztosítási rendszer alapján járulékok terhelnek az általános társadalombiztosításról szóló törvénynek (Allgemeines Sozialversicherungsgesetz) [5] megfelelően.

7. Mivel Svájcban és Liechtensteinben is végeztek kereső tevékenységet, a liechtensteini foglalkoztatói nyugdíjrendszerhez tartozó Hilti nyugdíjpénztár által nyújtott öregségi nyugdíjban is részesülnek, amelynek szabályait a foglalkoztatói nyugdíjrendszerről szóló 1987. október 20-i törvény (Gesetz über die betriebliche Personalvorsorge) [6] tartalmazza.

8. Márpedig, bár 2010-ig az osztrák egészségbiztosítási járulékokat csak a belföldi nyugdíjak után kellett megfizetni, az osztrák jogalkotó a társadalombiztosítási rendszer módosításáról szóló 2010. évi második törvény (2. Sozialversicherungs-Änderungsgesetz 2010) [7] elfogadásával beiktatott az ASVG-be egy új 73a. cikket, amelynek (1) bekezdése előírja, hogy amennyiben valamely személy a 883/2004 rendelet hatálya alá tartozó külföldi nyugdíjban részesül, úgy abban az esetben, ha a külföldi nyugdíjban részesülő személy jogosult egészségbiztosítási ellátásokra, e külföldi nyugdíj után is egészségbiztosítási járulékot kell fizetni.

9. E rendelkezés alapján a pénztár a 2011. évtől kezdődően a Hilti nyugdíjpénztár által fizetett nyugdíjak után egészségbiztosítási járulék fizetésére kötelezte A. Knauert és R. Mathist.

10. 2013. december 10-i két határozatával Voralberg tartományi miniszterelnöke (Landeshauptmann von Vorarlberg) csökkentette ezen járulékok összegét azon az alapon, hogy a foglalkoztatói nyugdíjrendszernek csak egy része, vagyis a törvény által előírt minimális ellátásnak megfelelő rész tartozik a 883/2004 rendelet és így az ASVG 73a. cikke által előírt járulékfizetési kötelezettség hatálya alá. Ezzel szemben a minimális ellátásokat meghaladó ellátásoknak megfelelő kiegészítő rész nem tartozik az említett rendelet hatálya alá, hasonlóan a foglalkoztatói nyugdíjrendszer azon részéhez, amely a BPVG hatálybalépését, vagyis 1989. január 1-jét megelőzően fizetett járulékok alapján nyújtott ellátásoknak felel meg.

3 — A 883/2004 rendelet és a 883/2004 rendelet végrehajtására vonatkozó eljárás megállapításáról szóló, 2009. szeptember 16-i 987/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 284., 1. o.) az EGT egész területén alkalmazandó az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás VI. mellékletének (Szociális biztonság) és 37. jegyzőkönyvének módosításáról szóló, 2011. július 1-jei 76/2011 EGT vegyes bizottsági határozat (HL L 262., 33. o.) alapján.

4 — A továbbiakban: pénztár.

5 — BGBl. 189/1955, az alapügy tényállásának idején alkalmazandó változatában (a továbbiakban: ASVG).

6 — LGBl. 1988, 12. sz., a továbbiakban: BPVG.

7 — BGBl. I, 102/2010.

11. A pénztár „felülvizsgálati” kérelmet nyújtott be a Verwaltungsgerichtshofhoz (legfelsőbb közigazgatási bíróság) e két határozattal szemben, kijelentve, hogy a járulékokat a Hilti nyugdíjpénztár által fizetett nyugdíjak egésze után kell megfizetni, míg A. Knauer keresetet nyújtott be a határozat rá vonatkozó része ellen, azt állítva ezzel szemben, hogy ezeket a nyugdíjakat semmilyen járulék nem terheli.

12. A kérdést előterjesztő bíróság szerint a 883/2004 rendelet 5. cikkének a) pontja értelmében vett egyenértékűséget a nyugdíjrendszerek mint egészek szerkezeti sajátosságait figyelembe véve kell értékelni. Véleménye szerint az ASVG hatálya alá tartozó öregségi nyugdíjak nyújtására vonatkozó törvényi feltételeknek a BPVG által szabályozott nyugdíjak nyújtásának törvényi feltételeivel való összehasonlítása látszólag azt mutatja, hogy egyenértékű ellátásokról van szó.

13. E tekintetben, ami az osztrák nyugdíjrendszert illeti, a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy a biztosítottak számára különösen az életkorhoz kapcsolódó kockázatokkal szemben védelmet nyújtó nyugdíjbiztosítás célja a szokásos életvitel megfelelő módon való fenntartásának lehetővé tétele. Az öregségi nyugdíjra való jogosultsághoz a biztosítottnak nemcsak a törvényben előírt nyugdíjkorhatárt kell elérnie, hanem meghatározott biztosítási idővel is rendelkeznie kell. Kötelezően biztosított főszabály szerint minden, valamely munkáltatónál a csekély mértékű foglalkoztatás küszöbe felett foglalkoztatott munkavállaló. A nyugdíjbiztosítás keretében kötelezően biztosított személyeknek, akik a számukra rendesen járó nyugdíjhoz képest növekményben kívánnak részesülni, lehetőségük van arra, hogy önként biztosítsák magukat járulékfizetés ellenében, amely éves összegének felső határa rögzített. A befizetett járulékokat közvetlenül az ellátások finanszírozására fordítják (felosztó-kirovó rendszer), és a nyugdíjbiztosítás működtetése az önkormányzatként létrehozott állami biztosítási intézmények feladata.

14. Ami a liechtensteini nyugdíjrendszert illeti, a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy az három pilléren nyugszik, amelyek közül az első az öregségi és a túlélő hozzátartozói biztosítás rendszere, a második a foglalkoztatói nyugdíjrendszereknek felel meg, a harmadik pedig a magánjogi alapon kötött kiegészítő biztosításokat foglalja magában.

15. A BPVG által szabályozott foglalkoztatói nyugdíjrendszer egy tőkefedezeti elv alapján működő, főszabály szerint kötelező rendszer, amelynek az a célja, hogy az öregségi és a túlélő hozzátartozói biztosítással együtt megfelelő módon tegye lehetővé a biztosított számára szokásos életvitelének megőrzését. E nyugdíjrendszer működtetése a munkáltató által létrehozandó vagy igénybe vett jogalany, vagyis egy nyugdíjintézet feladata, amely számára a törvény bizonyos mértékben lehetővé teszi, hogy különösen szervezetét, valamint ellátásainak és finanszírozásának rendszerét kialakítsa. Megelégedhet tehát azzal, hogy a törvény által előírt minimális ellátásokat biztosítja, vagy nyújthat azt meghaladó ellátásokat is. Ez a foglalkoztatói nyugdíjrendszer nagy mértékben nem az öregség kockázata által érintett személyek saját kezdeményezésétől és kialakítási akaratától függ.

16. A Liechtensteini Hercegség a 883/2004 rendelet 9. cikke (1) bekezdésének megfelelően az említett rendelet tárgyi hatálya alá tartozóként jelentette be a BPVG-t.

17. A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy a BPVG által szabályozott nyugdíjak a 883/2004 rendelet hatálya alá tartoznak, mivel azok az adott tagállamnak az öregségi ellátással kapcsolatos szociális biztonsági ágra, illetve rendszerre vonatkozó jogszabályain alapulnak, és emellett a Liechtensteini Hercegség a 883/2004 rendelet 9. cikkének (1) bekezdése alapján a BPVG teljes egészét bejelentette.

18. Mindazonáltal – szintén a kérdést előterjesztő bíróság szerint – nem zárható ki, hogy a liechtensteini foglalkoztatói nyugdíjrendszer – attól függetlenül, hogy az a koordinált nyugdíjrendszerek köréhez tartozik, amit az említett értesítés is megerősített – önálló módon történő kialakításának lehetőségére tekintettel nem tekinthető „egyenértékűnek”, illetve hogy az említett nyugdíjrendszerből származó ellátások összességének az osztrák egészségbiztosítás járulékalapjába történő bevonása uniós jogi szempontból a szabad mozgás gyakorlása korlátozásának tekintendő.

19. Ilyen körülmények között a Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság) az eljárását felfüggesztette, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni a 883/2004 rendelet 5. cikkét az EUMSZ 45. cikkre tekintettel, hogy a valamely foglalkoztatói nyugdíjrendszer (olyan nyugdíjrendszer, mint a liechtensteini nyugdíjrendszer jelen ügybeli »második pillére«, amelyet az állam vezetett be, és amely állami garancia mellett működik, amelynek célja a szokásos életvitel megfelelő módon való fenntartásának lehetővé tétele, a tőkefedezeti elv alapján működik, főszabály szerint kötelező, de a törvény által előírt minimális mértéket meghaladó, »kötelezőn felüli« járulékokat és ennek megfelelően magasabb összegű ellátásokat is előírhat, és működtetése a munkáltató által létrehozandó vagy igénybe vett nyugdíjintézet feladata) keretében nyújtott öregségi nyugdíj és a valamely kötelező nyugdíjrendszer (olyan nyugdíjrendszerből, mint a jelen ügybeli osztrák nyugdíjrendszer, amelyet szintén az állam vezetett be, és amely szintén állami garancia mellett működik, amelynek célja szintén a szokásos életvitel megfelelő módon való fenntartásának lehetővé tétele, de a felosztó-kirovó elv alapján működik, kötelező, és működtetése törvény által létrehozott nyugdíjbiztosítási intézmények feladata) keretében nyújtott öregségi nyugdíj »egyenértékű« az említett rendelkezés értelmében véve?”

II – **Értékelésem**

20. A kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés vizsgálata előtt egy előzetes kérdés megválaszolása szükséges, amely annak vizsgálatára vonatkozik, hogy a liechtensteini foglalkoztatói nyugdíjrendszerhez tartozó Hilti nyugdíjpénztár által fizetett öregségi nyugdíjak a 883/2004 rendelet tárgyi hatálya alá tartoznak-e.

A – *A 883/2004 rendelet tárgyi hatályának a liechtensteini foglalkoztatói nyugdíjrendszerre való kiterjedéséről*

21. A. Knauer szerint a liechtensteini foglalkoztatói nyugdíjrendszer mind a törvény által előírt minimális ellátásait, mind kiegészítő részét illetően nem a 883/2004 rendelet hatálya alá tartozó kötelező szociális biztonsági rendszernek, hanem olyan kiegészítő nyugdíjrendszernek minősül, amelyre kizárólag a Közösségen belül mozgó munkavállalók és önálló vállalkozók kiegészítő nyugdíjra való jogosultságának védelméről szóló, 1998. június 29-i 98/49/EK tanácsi irányelv [8] rendelkezéseit kell alkalmazni. A. Knauer ebben az értelemben előadja többek között, hogy a szolidaritás elve csak alig jelenik meg ebben a rendszerben, amely a tőkefedezeti elv alapján működik, hogy a nyújtott fedezeti szint meghaladja az öregségi és a hozzátartozói alapbiztosítás által garantált szintet, az ezen ellátások kifizetéséhez szükséges tőke megtakarításokból származik, a tőkét magánjogi szervezetek közvetítésével biztosítja, valamint a hivatkozott rendszer csak a munkavállalók egy része számára kötelező.

8 — HL L 209., 46.o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 323. o.

22. A. Knauer a Beerens-ítéletre [9] utalva – elismerve egyébként, hogy valamennyi, a 883/2004 rendelet 9. cikke (1) bekezdésének megfelelően bejelentett nemzeti szabályozás alapján fizetett ellátásnak kötelezően az e rendelet hatálya alá tartozó „szociális biztonsági ellátásoknak" kell minősülnie – előadja, hogy az értesítés nem vonatkozik a törvényi kötelezettséget meghaladóan befizetett járulékok alapján nyújtott ellátásoknak megfelelő részre, amelynek tartalmát a BPVG nem határozza meg. Álláspontja szerint ezek az ellátások szerződésen vagy szabályzaton alapuló ellátások, amelyeket nem a törvény alapján nyújtanak.

23. Anélkül, hogy előzőleg szükséges lenne megvizsgálni a kötelező társadalombiztosítási rendszerek és a kiegészítő rendszerek közötti különbségtételt, [10] elegendő azt megállapítani, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint bár az a körülmény, hogy egy törvény vagy egy nemzeti szabályozás nem szerepelt a nyilatkozatban, önmagában nem zárja ki annak megállapítását, hogy ez a törvény vagy szabályozás nem tartozik a szociális biztonsági rendszerek koordinációjának a hatálya alá, ezzel szemben azt a körülményt, hogy egy tagállam egy törvényről említést tett a nyilatkozatában, úgy kell tekinteni, hogy az bizonyítja, hogy az e törvény alapján nyújtott ellátások szociális biztonsági ellátásoknak minősülnek. [11]

24. Márpedig mind a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet [12] 5. cikke alapján tett nyilatkozatban, mind a 883/2004 rendelet [13] 9. cikkének (1) bekezdése alapján tett nyilatkozatban a Liechtensteini Hercegség nemcsak az öregségi és a túlélő hozzátartozói biztosításról szóló 1952. december 14-i törvénynek (Gesetz über die Alters– und Hinterlassenerversicherung) [14] megfelelő első pillérről, hanem különösen a BPVG-t, valamint a kötelező foglalkoztatói nyugdíjrendszerről szóló törvényeket tartalmazó második pillérről is említést tett.

25. Mivel a BPVG-re vonatkozó nyilatkozat nem tartalmaz semmilyen, meghatározott ellátásokra vonatkozó kivételt, valamennyi e jogszabály alapján nyújtott ellátást a szociális biztonsági rendszerek koordinálása területén alkalmazandó uniós szabályozás szerinti szociális biztonsági ellátásoknak kell tekinteni.

26. Következésképpen azt kell megvizsgálni, hogy ellentétes-e ezzel a szabályozással a liechtensteini foglalkoztatói nyugdíjrendszerhez tartozó Hilti nyugdíjpénztár által fizetett öregségi nyugdíjaknak az osztrák egészségbiztosítási rendszerhez tartozó biztosított által fizetett egészségbiztosítási járulékalapba történő bevonása.

B – *A liechtensteini foglalkoztatói nyugdíjrendszer által fizetett öregségi nyugdíjak és az osztrák kötelező rendszer által nyújtott öregségi nyugdíjak egyenértékűségéről*

27. Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a 883/2004 rendelet 30. cikke felhatalmazza a nyugdíj fizetésére köteles tagállami intézményt, hogy az egészségügyi ellátások fedezeteként fizetendő, e nyugdíjat terhelő járulékokat levonja, feltéve, hogy ezen ellátások költsége ezen állam intézményét terheli.

9 — 35/77, EU:C:1977:194.

10 — E különbségtétellel kapcsolatban a Bíróság előtt folyamatban lévő Bizottság kontra Málta ügyben ezen a napon ismertetett indítványomra (C-12/14) utalok.

11 — Lásd ebben az értelemben: Martínez Losada és társai ítélet (C-88/95, C-102/95 és C-103/95, EU:C:1997:69, 21. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

12 — HL 2003. C 127., 35. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 35. o.

13 — Ezt a nyilatkozatot az Európai Bizottság közzétette. A jelen indítvány megfogalmazásának időpontjában az a következő internetes címen érhető el:
http://ec.europa.eu/social/keyDocuments.jsp?
advSearchKey=liechtenstein&mode=advancedSubmit&langId=fr&policyArea=&type= 0&country= 0&year= 0.

14 — Az alapügy tényállására alkalmazandó változat: LGBl. 1952., 29. szám.

28. Az olyan helyzetekben, mint A. Knauer és R. Mathis helyzete, amikor egy személy két vagy több tagállam jogszabályai alapján részesül nyugdíjban vagy nyugdíjakban, a 883/2004 rendelet pontos szabályokat ír elő a természetbeni ellátások nyújtása és terheinek viselése szempontjából illetékes intézmények meghatározására.[15] Ezek között az alkalmazandó nemzeti jogszabályok halmozódásából esetlegesen származó nehézségek elkerülését célzó szabályok között szerepel különösen a hivatkozott rendelet 23. cikkében megállapított rendelkezés, amely a természetbeni ellátások költségét a lakóhely szerinti tagállam intézményére terheli, amennyiben az érintett személy nyugdíjat kap, és ezen ellátásokra ezen állam jogszabályai alapján jogosult.

29. Márpedig nem vitatott, hogy A. Knauer és R. Mathis az osztrák jogszabályok alapján mind nyugdíjra, mind pedig természetbeni ellátásokra jogosult, valamint azok előírják a járulékok levonását. A járulékok levonásának a 883/2004 rendelet 30. cikkében előírt alkalmazási feltételei ennélfogva teljesülnek.

30. Már csak azt kell meghatározni, hogy ez a levonás az osztrák öregségi nyugdíj mellett terhelheti-e a liechtensteini foglalkoztatói nyugdíjrendszer alapján nyújtott öregségi nyugdíjakat is.

31. E tekintetben rá kell mutatni, hogy a 883/2004 rendelet csupán a nemzeti jogok koordinálásának az eszköze, amelyeket nem kíván harmonizálni,[16] mivel a tagállamok hatáskörében marad a társadalombiztosítási járulékok számításához figyelembe veendő jövedelmek meghatározása.[17] Főszabály szerint tehát bevonhatják az egészségbiztosítási járulékalapba az Unió vagy az EGT többi tagállama által fizetett öregségi nyugdíjakat.[18]

32. Mindazonáltal fontos, hogy hatásköreik gyakorlása során a tagállamok tiszteletben tartsák az uniós jogot.[19]

33. A 987/2009 rendelet 30. cikke kifejezett korlátot ír elő azáltal, hogy megállapítja a nyugdíjak összességét terhelő járulékok felső határát, amelynek összege nem lehet magasabb, mint az attól a személytől levont összeg, aki az illetékes tagállamtól azonos összegű nyugdíjat kap. A több tagállam által nyújtott nyugdíjakat terhelő járulékok beszedése tehát összegében korlátozott. Vajon korlátozott-e maga az elve is?

34. Amint azt a kérdést előterjesztő bíróság helyesen hangsúlyozza, az ilyen korlátozás származhat az ellátások, a jövedelmek, a tényállások vagy az események azonos kezelésének a 883/2004 rendelet 5. cikkében megállapított elvéből.

35. Bár az Európai Unió Bírósága alapokmányának 23. cikke szerinti valamennyi fél egyaránt elismeri ezen elv alkalmazhatóságát, szélsőségesen eltérő álláspontot vannak azon kérdést illetően, hogy a BPVG és az ASVG hatálya alá tartozóhoz hasonló öregségi nyugellátásokat egyenértékűnek kell-e tekinteni.

36. A pénztár szerint nyilvánvaló egyenértékűség áll fenn a törvény által előírt osztrák öregségi nyugdíj, valamint a liechtensteini foglalkoztatói nyugdíjrendszerek által fizetett nyugdíjak között. Ebben az értelemben előadja, hogy az osztrák rendszert oly módon hozták létre, hogy a biztosított kizárólag az első pillérhez tartozó, törvény által előírt ellátásokkal is megőrizheti szokásos életvitelét, míg Liechtensteinben ezt az ellátási szintet a második pillér biztosítja, amely alapvető szerepet játszik, míg az első pillér kizárólag a minimális életvitel biztosítására szolgál. Egyébként a törvény által előírt osztrák rendszer járulékai háromszor magasabbak, mint Liechtensteinben. A pénztár ezenkívül előadja,

15 — Ezeket a szabályokat e rendelet 23–28. cikke tartalmazza.

16 — Lásd: Derouin-ítélet (C-103/06, EU:C:2008:185, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

17 — Uo., 24. pont.

18 — Lásd ebben az értelemben: Nikula-ítélet (C-50/05, EU:C:2006:493, 24. és 25. pont).

19 — Uo., 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat.

hogy a BPVG kötelező foglalkoztatói nyugdíjrendszerben való biztosítást ír elő, valamint hogy egyértelmű és pontos szabályokat tartalmaz a járulékok összegére, a biztosított ellátások jellegére és az e rendszereket működtető nyugdíjintézetek szervezetére és ellenőrzésének szabályaira vonatkozóan. Hozzáteszi, hogy a szabályok a foglalkoztatói rendszer törvényi minimumellátásokat meghaladó részére is alkalmazandók, így a nyugdíjintézetek „szerződési szabadsága" rendkívül korlátozott. Hasonlóképpen, az egyéni munkavállalót sem illeti meg a szabadság, hogy belépjen egy ilyen rendszerbe, vagy hogy meghatározza annak tartalmát. A pénztár pontosítja, hogy „a törvényi kötelezettségeket meghaladó" ellátások fogalma nemcsak a választható kiegészítő ellátásokat foglalja magában, hanem a törvényi kötelezettség keletkezését megelőzően befizetett járulékok alapján nyújtott ellátásokat is. Hangsúlyozza, hogy a BPVG alapján fizetett járulékokkal kapcsolatos bánásmód adózási szempontból ugyanolyan, mint Ausztriában az ASVG-nek megfelelően a kötelező biztosítás alapján befizetett járulékok. Végül rámutat, hogy az ASVG előírja, hogy választható kiegészítő nyugdíjrendszerben való biztosítás esetén az egészségbiztosítási rendszer járulékait is az ilyen rendszer által nyújtott ellátások után kell fizetni. A pénztár végső soron arra a következtetésre jut, hogy azon ellátások figyelembevételének elmaradása, amelyben a határon átlépő munkavállalók Liechtensteinben kifejtett tevékenységük miatt részesülnek, egyenlőtlen bánásmódban részesítené ezeket a személyeket azon személyekhez képest, akik kereső tevékenységüket kizárólag belföldön végezték.

37. Ezzel szemben A. Knauer szerint az osztrák nyugdíjrendszer által fizetett ellátások, nem egyenértékűek a liechtensteini foglalkoztatói nyugdíjrendszer által nyújtott ellátásokkal, mivel számos szerkezeti különbség áll fenn köztük. A fent azon kérdés keretében kifejtett érvek mellett, hogy a liechtensteini foglalkoztatói nyugdíjrendszer a 883/2004 rendelet[20] tárgyi hatálya alá tartozik-e, A. Knauer megjegyzi különösen, hogy ez a rendszer a svájci foglalkoztatói nyugdíjrendszer másolata, amelyet többek között a nyugdíjintézeteket megillető szervezeti, finanszírozási és igazgatási autonómia – amely a magánjog körébe tartozhat –, valamint a tőkefedezeti elv és az egyenértékűség elvének alkalmazása jellemez, ami arra utal, hogy az ellátások összegét a járulékok összege alapján határozzák meg.

38. Az osztrák kormány, valamint az Európai Szabadkereskedelmi Társulás (EFTA) Felügyeleti Hatósága előadja, hogy az egyik tagállam által nyújtott ellátásokat egyenértékűnek kell tekinteni a másik tagállam által nyújtott ellátásokkal, amennyiben az előbbiek és az utóbbiak is a szociális biztonsági rendszerek koordinálásának hatálya alá tartoznak.

39. A Bizottság az „egyenértékű" ellátások fogalmának ugyanolyan értelmezését javasolja, mint a 883/2004 rendelet 53. cikkének (1) bekezdésében szereplő „azonos típusú" ellátások fogalmának az értelmezése. A szociális biztonsági ellátásokat tehát akkor kellene egyenértékűnek tekinteni, ha tárgyuk és céljuk, valamint számításuk alapja és nyújtásuk feltételei azonosak.

40. A kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdés megválaszolása érdekében a felhozott különböző megközelítések érdemi értékelése előtt meg kell vizsgálni az ellátások azonos kezelése 883/2004 rendelet 5. cikkének a) pontjában megállapított elvének a célját, valamint azt a különös jelentést, amelyet az egyenértékűség fogalmának e rendelkezés keretében tulajdonítani kell.

41. Amint az a 883/2004 rendelet (9) preambulumbekezdéséből következik, e rendelet 5. cikke annak a következetes ítélkezési gyakorlatnak a kodifikációját jelenti, amely a tényállások azonos kezelésének a szociális biztonsági jogszabályok koordinálásának sajátos területén alkalmazott elvét a hátrányos megkülönböztetés általános elve különös kifejezésének tekinti. Ezen ítélkezési gyakorlat szerint a szabad mozgáshoz való jog hatékony gyakorlásának biztosítása érdekében az egyik tagállamban felmerült helyzeteket ugyanolyan bánásmódban kell részesíteni, mintha azok az alkalmazandó jog szerinti tagállamban következtek volna be.

20 — A jelen indítvány 21. pontja.

42. Mindazonáltal, bár e hagyományos megközelítésnek megfelelően az azonos kezelés elve a Bizottság eredeti javaslatában [21] az egyenlő bánásmód elvének különös formájaként szerepelt, [22] az uniós jogalkotó végül egy önálló cikket szentelt annak, ami arra enged következtetni, hogy olyan új lehetőségeket rejt magában, amelyeket az ítélkezési gyakorlatnak kell feltárnia. [23]

43. Ez a cikk két pontra oszlik, az első az ellátások és jövedelmek azonos kezelésére, a második pedig a tényállások vagy események azonos kezelésére vonatkozik.

44. Először rá kell mutatni, hogy a 883/2004 rendelet 5. cikkének b) pontjában megállapított elv, amely a másik tagállamban bekövetkezett tényállásoknak vagy eseményeknek ugyanolyan jogkövetkezményeket tulajdonít, mint amelyeket azon tagállamban, amelynek jogszabályai alkalmazandóak, az ott bekövetkező „hasonló" tényállásoknak vagy eseményeknek tulajdonítanak, úgy tűnik számomra, hogy nem alkalmazható olyan helyzetben, mint az alapügyben szereplő, amelyben két ellátást kell összehasonlítani. A „tényállások vagy események" azonos kezelésének ezen szabálya ezzel szemben látszólag ahhoz kapcsolódik, hogy a legutóbbi ítélkezési gyakorlat az azonos kezelés követelményét az egyenlő bánásmód meghosszabbításaként alkalmazza.

45. Az ítélkezési gyakorlatban ugyanis a szociális biztonsági ellátásokra való jogosultság keletkezését, fenntartását vagy meghosszabbítását illetően, vagy azok számítása tekintetében a másik tagállamban teljesített időszakoknak az ellátások igénylésének helye szerinti tagállamban eltelt időszakokkal való azonos kezelésének több megközelítése lelhető fel.

46. A Bíróság így megállapította, hogy a migráns munkavállalókat a szabad mozgáshoz való joguk gyakorlásától visszatartó hatással jár az a rokkantsági nyugellátás nyújtásának feltételeire vonatkozó nemzeti szabályozás, amely bizonyos körülmények – mint a betegség vagy a munkanélküliség – esetén a rokkantság bekövetkezését megelőző azon referencia-időszak meghosszabbítását írja elő, amely alatt a biztosítottnak minimális járulékfizetést kellett teljesítenie annak érdekében, hogy a nyugdíjra jogosult legyen, míg az ilyen meghosszabbításra nincs lehetőség, amennyiben a meghosszabbítást lehetővé tevő körülmények egy másik tagállamban következnek be. [24]

47. A Bíróság hasonlóképpen úgy ítélte meg, hogy amennyiben az árvaellátásra való jogosultságot az ellátás jogosultjának – akinek tanulmányait a katonai szolgálat megszakította – meghatározott életkoráig meg kell hosszabbítani, a másik tagállamban teljesített katonai szolgálatot az alkalmazandó jog szerinti tagállamban teljesített katonai szolgálattal kell azonosnak tekinteni. [25]

48. A Bíróság azt is megállapította, hogy a nemzeti szabályozás az öregségi nyugdíj kiszámításához nem veheti biztosítási időként figyelembe a gyermekek nevelésével egy másik tagállamban töltött időszakokat, ha nincs olyan feltétel, amely előírná a belföldön eltöltött ugyanilyen időszakok figyelembevételét. [26]

21 — A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló EK tanácsi rendeletre vonatkozó javaslat (COM(1998) 779 végleges).

22 — Lásd: a javaslat 3. cikkének (2) és (3) bekezdése.

23 — Ezen új cikk elemzéséhez lásd különösen: Mavridis, P., „L'assimilation des faits en droit communautaire: un nouveau principe?", *Revue de droit sanitaire et social*, 2011., 4. szám, 629. o., és Rennuy, N., „Assimilation, territoriality and reverse discrimination: a shift in European social security law?", *European journal of social law*, 2011, 4. szám, december, 289. o.

24 — Paraschi-ítélet (C-349/87, EU:C:1991:372, 22–27. pont).

25 — Mora Romero-ítélet (C-131/96, EU:C:1997:317, 36. pont).

26 — Kauer-ítélet (C-28/00, EU:C:2002:82). Lásd még: Elsen-ítélet (C-135/99, EU:C:2000:647), amelyben a Bíróság megállapította, hogy valamely tagállam hatáskörrel rendelkező intézményének az öregségi nyugellátás nyújtása érdekében kötelessége figyelembe venni a gyermekek nevelésére fordított, más tagállamban teljesített időtartamokat úgy, mintha ezek az időtartamok belföldön teltek volna el.

49. A Bíróság az azonos kezelés elvét az ellátásokra való jogosultság elvesztésére vagy felfüggesztésére vonatkozó feltételek érvényesítésének keretében is alkalmazta. Ennélfogva úgy ítélte meg, hogy nem ellentétes az uniós joggal, ha egy tagállam egy olyan eseménnyel, mint a szabadságvesztés büntetés – amelyre ha belföldön kerül sor, az ellátásokra való jogosultság elvesztését vagy felfüggesztését eredményező oknak minősül – azonosan kezel egy másik tagállamban bekövetkező, annak megfelelő eseményt.[27] Az azonos kezelés elvének alkalmazása tehát az esettől függően az érintett személy javára vagy hátrányára az egyenlő bánásmód helyreállításával járhat.

50. Kevésbé gyakran fordul elő az ítélkezési gyakorlatban olyan megközelítés, amely az ellátások és egyéb jövedelmek azonos kezelésének a 883/2004 rendelet 5. cikkének a) pontjában megállapított elvére vonatkozik.

51. Ugyanakkor úgy tűnik, hogy három ítélet vonatkozhat ezen esetekre. Először a Warry-ítéletből[28] az következik, hogy amennyiben a nemzeti jogszabályok a rokkantsági nyugellátásokra való jogosultságot az egészségbiztosítási ellátásokra való jogosultságtól teszik függővé, azt a körülményt, hogy az érintettet egy másik tagállamban megillette az ezen utóbbi ellátásokra való jogosultság, úgy kell figyelembe venni, mintha azokra azon tagállamban lett volna jogosult, amelynek a joga alkalmazandó. Emellett az Öztürk-ítéletből[29] arra lehet következtetni, hogy az egyik tagállam joga a munkanélküliség miatt előrehozott öregségi nyugdíjra való jogosultság keletkezését nem kötheti ahhoz a feltételhez, hogy az érintett a nyugdíj iránti kérelmét megelőzően egy bizonyos időtartamig kizárólag ebben a tagállamban részesüljön a munkanélkülieket megillető ellátásokban, míg a másik tagállamban kapott ugyanilyen ellátásokat nem veszik figyelembe. Végül a Klöppel-ítéletben[30] a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a gyermekgondozási támogatás folyósításának meghosszabbítását előíró nemzeti jogszabály, amennyiben a másik szülő szintén részesül ebben a támogatásban, nem utasíthatja el annak figyelembevételét, hogy az „összehasonlítható” ellátást igénybe veszik a másik tagállamban. Mivel a 883/2004 rendelet (9) preambulumbekezdése pontosítja, hogy az azonos kezelés elvét kifejezetten el kell fogadni, és fejleszteni kell „a bírósági határozatok lényegének és szellemének tiszteletben tartása mellett”, e rendelet 5. cikkét azon korábbi ítélkezési gyakorlat alapján értelmezem, amelyből kiderül az elv lényege.

52. Megállapítom, hogy a Bíróság nem határozta meg a különös megkülönböztető feltételeket, és így az azonos kezelés elvének alkalmazását illetően bizonyos rugalmasságot fogadott el. Ezt az ítélkezési gyakorlat által megengedett rugalmasságot az ítélkezési gyakorlat érvényesítésére törekvő uniós jogalkotó sem vonta kétségbe. Álláspontom szerint az azonos kezelés elve – a pontosan meghatározott ítélkezési gyakorlatbeli vagy törvényi feltételek hiányában – magában foglalja az összehasonlító jogban jól ismert funkcionális egyenértékűség módszerével analóg összehasonlító módszer alkalmazását,[31] amely a formális különbségeken túl nem a szóban forgó ellátások jellege közötti teljes azonosság, hanem a funkcionális analógia vizsgálatában áll. E tekintetben a Klöppel-ítélet[32] bír jelentőséggel, amely annak megállapítására szorítkozik, hogy a németországi gyermeknevelési támogatás „összehasonlítható” az osztrák gyermekgondozási támogatással, és nem vizsgálja, hogy a két ellátás pontosan ugyanolyan jellemzőkkel rendelkezik-e.

53. A funkcionális egyenértékűségre vonatkozó érvelés két következménnyel jár.

27 — Kenny-ítélet (1/78, EU:C:1978:140).

28 — 41/77, EU:C:1977:177.

29 — C-373/02, EU:C:2004:232.

30 — C-507/06, EU:C:2008:110.

31 — Lásd különösen: Godechot-Patris, S., Retour sur la notion d’équivalence au service de la coordination des systèmes, *Revue critique de droit international privé*, 2010, 271. o.

32 — C-507/06, EU:C:2008:110.

54. Először, a 883/2004 rendelet 5. cikkének a) pontja értelmében vett „egyenértékű” ellátások fogalmának értelmezéséhez nem szükséges az e rendelet 10., 53. és 54. cikke szerinti „azonos jellegű ellátások” fogalmának értelmezéséhez használt szigorú feltételeket alkalmazni. Ha egyébként az uniós jogalkotó utalni kívánt volna ezekre az ítélkezési gyakorlatban kialakított feltételekre, új fogalom megalkotása helyett inkább a halmozódás tilalmára vonatkozó szabályok alkalmazásánál használt korábbi jelzőt vette volna át az azonos kezelés elvének alkalmazásához. Végül az „egyenértékű ellátás” fogalma, amely rugalmasabb feltételeken alapul, tágabbnak tűnik számomra az azonos jellegű ellátás fogalmánál. [33]

55. Másodszor úgy tűnik számomra, hogy a 883/2004 rendelet 5. cikkének a) pontjában használt egyenértékűség fogalmat nem kell az e cikk b) pontjában említett „hasonló” tényállás vagy esemény fogalmánál szigorúbban értelmezni. [34] Az uniós jogalkotó által szabályozott mindkét esetben az azonos kezelés követelménye nem jelent olyan szigorú azonosságot, amelynek következménye az elv hatályának jelentős korlátozása lenne.

56. Milyen következtetéshez vezet a funkcionális egyenértékűség módszere a BPVG és az ASVG hatálya alá tartozó öregségi nyugdíjakhoz hasonló nyugdíjak összehasonlítása esetén?

57. Nem gondolom, hogy a BPVG-ben szabályozott ellátásoknak a 883/2004 rendelet tárgyi hatálya alá történő bevonása önmagában egyenértékű ellátásoknak minősítené azokat. Azon kívül, hogy egy ilyen megoldás kiüresítené az egyenértékűség követelményét, amelytől az azonos kezelés elvének alkalmazása függ, e hatály meghatározása tisztán formális jellemzőktől [35] függ, amelyeket nem lehet az ellátások közötti egyenértékűség értékelése szempontjából releváns elemeknek tekinteni.

58. A meghatározó elemet az a kérdés jelenti, hogy – az őket megillető nyugdíjak eredetétől függetlenül – az egészségbiztosítás finanszírozási költségeinek nyugdíjasok közötti méltányos elosztása érdekében a BPVG hatálya alá tartozó öregségi nyugdíjak az ASVG ellátásai által képződő járulékalappal összehasonlítható járulékalapnak felelnek-e meg.

59. E kérdés megválaszolásához elegendő abból az állításból kiindulni, hogy az osztrák és a liechtensteini nyugdíjrendszerek között alapvető különbség áll fenn, amennyiben nagyon különböző nagyságúnak szánják az első és a második pillért. A kérdést előterjesztő bíróság szerint ugyanis a liechtensteini nyugdíjrendszert három pilléres szerkezet jellemzi, amelyek közül az elsőnek kizárólag az a célja, hogy a nyugdíjasok alapvető létszükségleteit biztosítsa, míg a második pillérhez tartozó foglalkoztatói rendszerek célja, hogy lehetővé tegyék a biztosított számára szokásos életvitelének fenntartását. Ezzel szemben az osztrák nyugdíjrendszerben az első pillér által kínált fedezet sokkal nagyobb, mivel az ASVG-ben szabályozott öregségi nyugdíj célja annak lehetővé tétele, hogy a biztosított megőrizze szokásos életvitelét.

60. Következésképpen a járulékalapok meghatározása szempontjából – és kizárólag ebből a szempontból – a külföldi nyugdíjakat, amelyek funkcionálisan ugyanazt a szokásos életvitel biztosított általi megőrzésének lehetővé tételére irányuló célkitűzést valósítják meg, az ASVG szerinti nyugdíjakkal azonosnak kell tekinteni. Az a körülmény, hogy a liechtensteini foglalkoztatói nyugdíjrendszer több jellemzőjében eltér az osztrák rendszertől, nem igazolhat eltérő következtetést.

33 — Nem zárhatjuk ki tehát, hogy azok a nem azonos jellegű ellátások, mint az öregségi nyugdíj és a hozzátartozói nyugdíj, amelyeket különböző személyek által teljesített biztosítási időszakok alapján számítanak ki (lásd ebben az értelemben: Cordelle-ítélet, C-366/96, EU:C:1998:57), funkcionálisan egyenértékűnek minősüljenek, különösen ha a szociális járulékok alapjába való bevonásukról van szó.

34 — Lásd ebben az értelemben: Rennuy, N., i. m., aki úgy véli, hogy a Bíróságnak „tartózkodnia kellene az arra vonatkozó kísérlettől”, hogy a két fogalmat megkülönböztesse (1. pont, 298. és 299. o.).

35 — E jellemzők képezik az ellátások vagy azoknak az Unió vagy az EGT valamely tagállama által a 883/2004 rendelet 9. cikke (1) bekezdése alapján tett nyilatkozatában szereplő említésének jogalapját.

Különösen, sem az a tény, hogy az osztrák rendszer a felosztó-kirovó elv alapján működik, míg a liechtensteini a tőkefedezeti elven alapul, sem a BPVG szerinti ellátások kedvezményezettjei számára hagyott azon lehetőség, hogy önálló módon alakítsák ki a nyugdíjrendszerüket, nem minősülnek releváns tényezőknek a járulékalap összehasonlítása szempontjából.

61. Végül úgy vélem, hogy a 883/2004 rendelet 5. cikkének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az, hogy a két vagy több tagállam joga alapján nyugdíjban részesülő nyugdíjas lakóhelye szerinti tagállamban alkalmazott egészségbiztosítási járulékalap meghatározása érdekében a lakóhely szerinti tagállam jogszabályai alapján járó és ennélfogva ebbe a járulékalapba bevont öregségi nyugdíjakkal egyenértékűnek tekintsék az Unió vagy az EGT más tagállamának az ezen tagállam által e rendelet 9. cikkének (1) bekezdése alapján tett nyilatkozatában szereplő kiegészítő foglalkoztatói nyugdíjrendszere által fizetett öregségi nyugdíjakat, mivel a lakóhely szerinti tagállamban kapott nyugdíjakhoz hasonlóan azok annak biztosítására irányulnak, hogy a kedvezményezettjeik fenntarthassák a nyugdíjba vonulásuk előtti életszínvonalat.

III – **Végkövetkeztetések**

62. A fenti megfontolásokra tekintettel azt indítványozom, hogy a Bíróság a Verwaltungsgerichtshof (legfelsőbb közigazgatási bíróság) előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésére a következő választ adja: A szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról szóló, 2004. április 29-i 883/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 5. cikkének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az, hogy a két vagy több tagállam joga alapján nyugdíjban részesülő nyugdíjas lakóhelye szerinti tagállamban alkalmazott egészségbiztosítási járulékalap meghatározása érdekében a lakóhely szerinti tagállam jogszabályai alapján járó és ennélfogva ebbe a járulékalapba bevont öregségi nyugdíjakkal egyenértékűnek tekintsék az Unió vagy az EGT más tagállamának az ezen tagállam által e rendelet 9. cikkének (1) bekezdése alapján tett nyilatkozatában szereplő kiegészítő foglalkoztatói nyugdíjrendszere által fizetett öregségi nyugdíjakat, mivel a lakóhely szerinti tagállamban kapott nyugdíjakhoz hasonlóan azok annak biztosítására irányulnak, hogy a kedvezményezettjeik fenntarthassák a nyugdíjba vonulásuk előtti életszínvonalat.